

Богдан СКРОБУТ

ЗГУБА ВОЛІ

шоема

Богдан СКРОБУТ

ЗГУБА ВОЛІ

(Поєма)

Донецьк – 2011

Богдан СКРОБУТ
ЗГУБА ВОЛІ
(поема)

Видано на кошти, зібрані прихильниками ПОЕТА

Упорядкування - *Огнєва Людмила*
Ілюстрації – *Довгич Стефанія*
Оригінал-макет та верстка - *Огнєва Людмила*

Богдан Скробут. ЗГУБА ВОЛІ: Поема. –
Донецьк: Норд Комп'ютер, 2011. – 38 с., іл.

Скробут Богдан Юрійович – український поет, громадський діяч, ліквідатор аварії на ЧАЕС, дослідник голодомору на Україні 1932-40 років. Народився у 1946 році, в селі Шманьківчики, що на Тернопільщині. Мав сільськогосподарську освіту. Зазнав переслідувань з боку комуністичної влади, опинився в Сибіру, де прожив 18 років під прискіпливим оком КГБ. Його значний поетичний доробок на жаль не потрапив до читача.

Поема "Згуба волі" написана під час перебування автора 9-11 червня 1993 року в м.Полтава та с.Ковалівка Полтавської області.

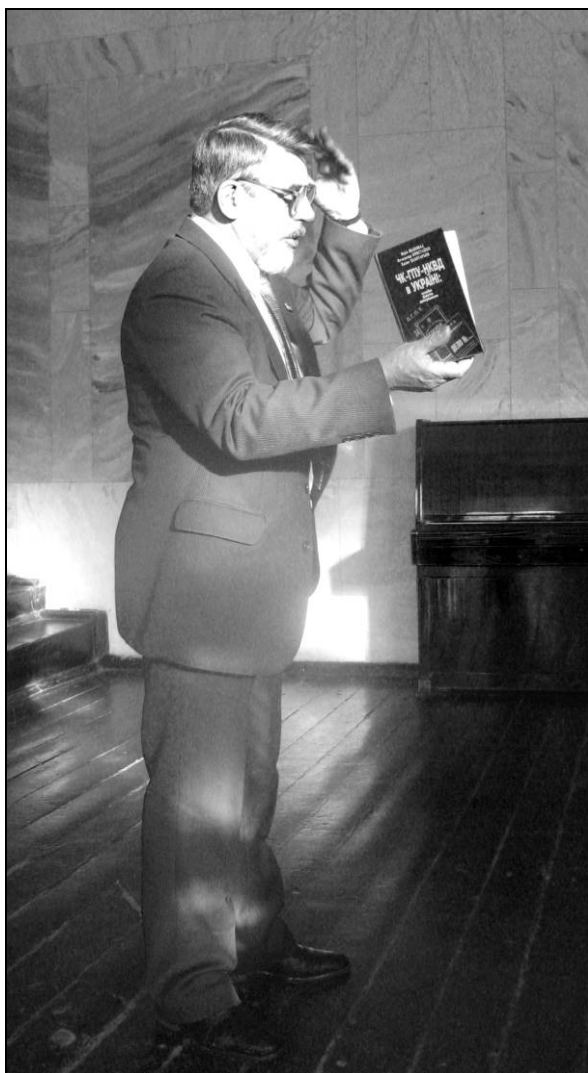
Це – історична поема, спрямована на осмислення трагічних сторінок минулини та вироблення громадянсько-патріотичної позиції в сучасників.

Епічність і пафосність твору мають виразні народні джерела, висвітлюють думку, яку виношують у собі багато наших співвітчизників.

Помер Богдан Скробут 25 січня 2011 року. Похований у с. Моринці Черкаської обл.

*Брати і сестри! Українці!
Прошу, не будьте поодинокі*

— Володимир / Володимир Сиротко /

**Богдан СКРОБУТ
(1946 – 2011)**

Біля Полтави панорама:
Музеї, пам'ятники, храми
 Про тисяча сімсот дев'ятий рік.
Тут цар Петро розбив полками,
Вписав в історію рядками
 Імперський слід, кривавий слід.

Увіковічені гранітом,
Що розпрощалися із світом
 Московсько-царські вояки,
Величний пам'ятник їх слави -
Орел з вінком серед Полтави
 Нагадує про ті роки.

І шведам в пам'ять про ту битву
Душевно-жалібну молитву
 Із Скандинавії щорік
Від честі шведського народу
Як жертвам битви від походу
 Приносять, як душевний лік.

Та серце болем защеміло,
А де ж козацькїї могили?
 Хто їм вклонився до землі?
І я відчув, що треба вийти
У роздумах на поле битви
 В цій історичній стороні

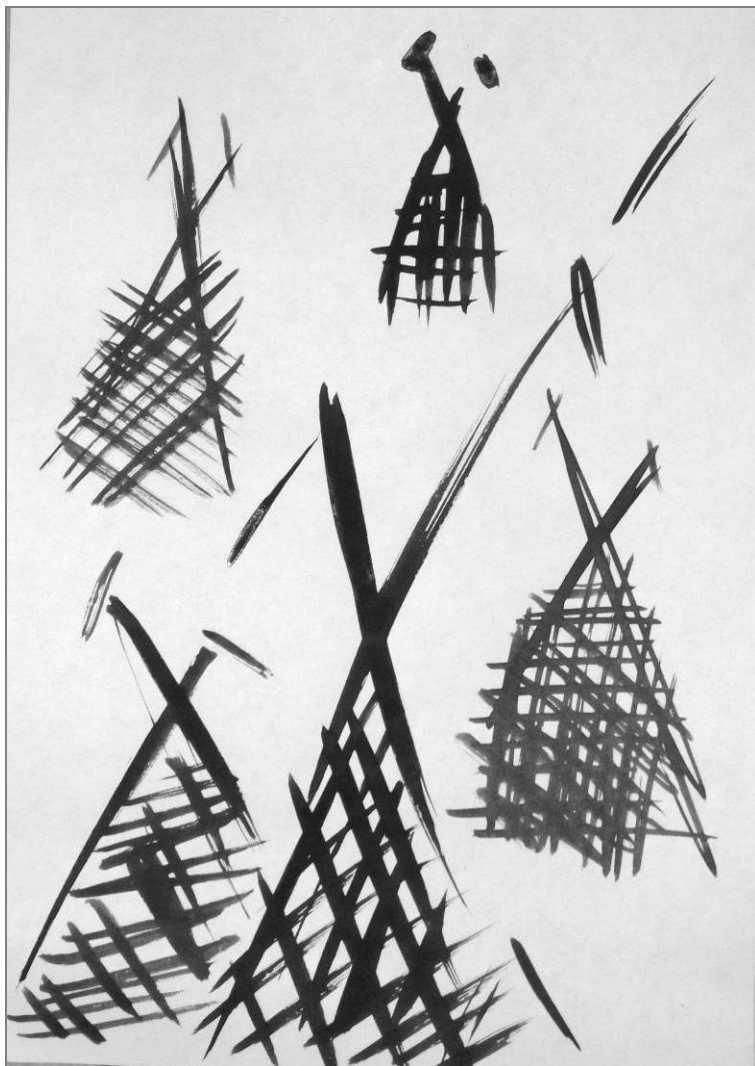
* * *

Я на "побиванці" в тім полі
Стою і заглядаю в долю,
 В минулу долю тих віків.
Бачу... шеренги всіх полків,
Котрі готуються до бою
За вільну українську долю,
 І ті..., що цар Петро привів.

На полі біля Ворскли близько
Розташувалось царське військо
 В липневу спеку, без вітрів;
Гармати, ядра в обороні
І табунами свіжі коні
 Із пограбованих дворів.

На хоругвах хрести шовкові,
Орел російський двоголовий
 Широко крила розмахнув.
А на коні Петро заклятий,
Сам сатана йому за брата,
 Вже ділить те, що не здобув.

Цар обіц'янки сипле вміло,
І що його придвірна сила,
 Його величності царя
Дасть блага всім, багаті скарби
Ще візьмуть собі задарма,
 Як відіб'ють у короля.

А москалям того і треба,
Та що їм Бог, Бог там, на небі,
А тут багатство в руки йде.
Не журавель, в руках синиця –
Земля, хліб, злото, молодиці.
Так дух загарбника веде.

Пліч-о-пліч шведи, не без зиску,
Стоять у панцирах до блиску
І з навиком воєнних дій.
В походах з Карлом без поразки
Під королівську милість й ласку
Готові йти в полтавський бій.

Хоробрість їх межі не має
В своєму чи в чужому краю,
І битва їм не новина.
Король мав віру в успіх битви,
Його запал гостріший бритви
І в нього задумка одна.

Військову справу добре знає,
Слова на вітер не жбурляє.
З ним Стакельберг і Шліппенбах.
Командний штаб військових дій
Уміло вів жорстокий бій.
Європа знала шведський стяг.

* * *

А я стою на тому полі,
Уявно бачу шлях до Волі,
Козацьких сотень кінний ряд
Так розташованих уміло,
Міцну фізично славному силу,
Барвистий одяг, наче сад.

П'ятнадцять тисяч запорожців
І зброю стиснувши при боці
Під прапорами куренів
Готові мужністю до бою
За вільну українську долю
Проти незваних москалів.

За суверенність України,
За хлібороба-селянина
Зібралась українська рать.
Козацька Січ свята, єдина
В козацькій славі побратима
Могутня чоловіча стать.

І я відчув себе в провінції,
Один, як перст, в цій полі нині
Минулим часом біль несу.
Тепер я поле не покину,
Думками весь ввійшов в картину,
Все те, що бачу, те пишу.

Крім січових прийшли по волі
Полки місцеві в спільній долі
Із ліво-правого Дніпра.
Під клич один з'єднали сили,
На рідній мові говорили,
Що не з добром прихід Петра.

Бо неможливо йняти віру
Тому, хто вже заніс сокиру
Над тим, хто волі прагне сам.
Хіба вщент знищений Батурин
І люд замучений в тортурах
Не признак злоби росіян?

Хіба не Меншиков ще в травні
Рубав і грабив курінь славний,
Де Запорізька Січ була?
Козацтво добре про це знало
І гнівно шепотом бурчало,
Що їх курінь згорів до тла.

* * *

Мазепа з Карлом думку мали,
Що зібрані козацькі лави.

З наказу шведів вступають в бій,
І будуть послухом єдині
В присвоєно їм різнім чині
У тактиці воєнних дій.

Козацьке військо з роду славне,
І шведське вишколене, справне.

Їх разом тисяч тридцять п'ять.
Московських - вдвічі, різні верстви
Племен і вір, ще й довгі версти
Беззбройних, із калмиків "рать".

Земля двигтіла... Ворскла-річка
Блакитністю неначе стрічка

Принишкла, води несучи.
На прибережних цих просторах
Супроти ворога став ворог...
А простір цей не знав війни.

Мазепа сивий об'їжджає
Козацький стрій і наставляє
Праведним словом козаків,
Що шведам тут не довго бути
І волю можна ще здобути,
Якщо розбити москалів.

Кіннота на місцях гарцює,
Ще диму, пострілів не чує,
 А сонце спекою з небес
На оту масу полкову
Шоломи, панцири і зброю,
Щити, мечі і довгий спис.

В напрузі всі. Мовчать редути.
Немає страху, погляд лютий.
 В очах аж світяться вогні...
За насипом гарматний ряд,
А там в готовності стоять
І ждуть командне слово "плі".

Христос один і всі народи
Його благають в час негоди,
 Щоб став на їхній стороні.
Святії фани і ікони
Несуть полки, несуть загони
На землях Києво-Руси.

В молитві шведи - лютерани,
У православії - слов'яни
 І "Отче наш" єдиний в них...
І боговірних за собою
Король і цар ведуть до бою
У грішних задумах земних.

Петро з метою провокацій
Відкриті тексти агітацій
 Підкинув в стан козацьких сил,
Що гетьман зрадник і дворушник
І хоче свій народ послушний
 Під польський здати монастир.

Що вихованець єзуїтів
Ганьбою з юності покритий
 Амурних витівок на сміх.
А за свою гетьманську владу
Своїм чинив смертельну зраду
 І вже йому не змити гріх.

Петро ганьбив по всій натурі,
А сам, як вовк в овечій шкурі
 Мазепу вовком виставляв,
У словоблудді мав він силу.
Отруйне слово зло зробило,
 Розбрат змією проповзав.

О Демон зла!... живучо-підлий,
В рішучий час легко осідлий
 В непереконливих серцях,
Котрі для тіла хочуть волі,
А душу продають в неволю
 І у крові гартують цвях.

* * *

Чогось Мазепа не додумав,
Або ж занадто передумав
 За двадцять гетьманських років,
Йти з виправданнями не сміє,
Козак його не зрозуміє
 В тривожний час спекотних днів.

В думках боявся гетьман кари,
Якщо в козацтві будуть чвари,
 Не в піхвах шаблі, наголо...
Якщо роздвоять власну долю,
То цар Петро ще в цьому полі
 Накине сховане ярмо.

Зайшов в намет... перехрестився
1 на булаву подивився,
 Неначе поглядом питає;
Кому вона служити буде.. ?
Тужливий біль аж тисне в груди
 І... Мотрю, не свою, згадав.

* * *

Та ось і битва зав'язалась,
Терезів чаша захиталась...
 Та не про битву, не про кров
Я ці рядки пишу на полі,
Я тут шукаю згубу волі,
 За цим сюди я пішки йшов.

Мій погляд навкруги питає
Та глибше думкою вникає
 В сторінку майже трьох віків.
Бо це наш край, це Україна,
З тих пір почалася руїна
 В останній битві козаків.

Змішалось все. Не розібрати
Хто ворог, хто союзник ката...
 Мовчить Мазепа, а Палій,
Вернувшись з каторги, з Сибіру,
Цареві присягнув на віру
 Супроти шведів кличе в бій.

В безладді паніка настала
І генерали зміркували,
 Що всі їх плани нанівець,
Як шведи б'ються з москалями,
А козаки між козаками
 У гніві збурених сердець

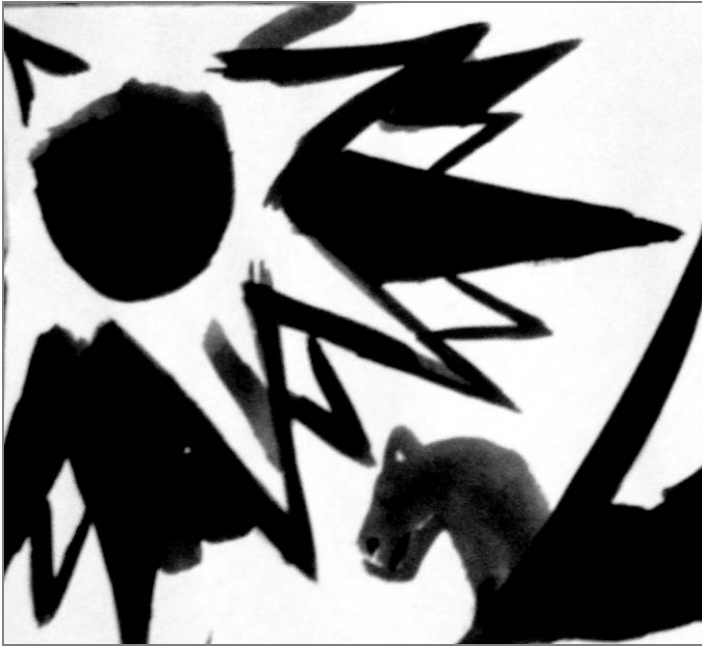
Розмов нема в години бою,
Як кров текла уже рікою
 Російських, шведських вояків.
Але... подвійна кров і рани,
Подвійно... полем і ярами
 З недавно спільних козаків.

Чому полковники козацькі
Змінили напрямок зненацька,
Ще й шведів вдарили у тил?
Чому пішли із москалями
В жорстокій битві до нестями,
Роздвоївшись з єдиних сил?

Чому? Чому козак із Січі,
Так зблизька дивлячись у вічі,
В запалі кров братерську лив
В майбутню долю України,
І не згадав у ті хвилини,
Як Каїн Авеля убив?..

Таким, повір мені, читачу,
Повір, стривожений слухачу,
Пригніченим я з поля йшов.
І ніс я в серці не утіху,
А в мозок біла думка "лихо
Своє собі ти тут знайшов"..

Той пам'ятник Ганьби, не Слави,
Для України і Полтави,
Історії кривавий слід...
Не зможе вільна Україна
Зродити волелюба-сина,
Як в серце давить ствол-граніт.

* * *

Глибока ніч, а сну нема,
Невже я в полі був дарма?
І думку правди не впіймав?
Даремно ці рядки писав?

А може мій Пегас - не мій?
А може з поля виповз змії
І спокусив мене на блуд,
Щоб я чинив неправий суд?

Але я бачив! Я там був!
Я стогін, крики добре чув!
До речі, свідків маю я –
Це Сонце, Небо і Земля.

Вони правдиві, як завжди,
Як крапля чистої води.
Вони казали, я писав,
Таємну правду воскресав.

О думи, думи, правди біль.
Сьогодні в полі тім ячмінь
Гірке зерно своє дає,
А разом з тим біль в серце б'є.

Це, мабуть, Бог карає нас,
Бо вже давно настав той час,
Щоб ми ті душі козаків
Звели в один церковний спів.

Хоч їх кісток вже й слід прогнів,
Може Господь їх не простив?
Простити їх вже треба нам,
В молитві збудувати храм.

І для майбутніх поколінь
З історій стерти чорну тінь,
У спадок правду вознести,
А не нести чужі хрести.

* * *

Бо не побачити нам Волі,
Як в рану підсипати солі,
Щоб рана зримою була.
Оберігати чужу Славу
І пити їх ганебну каву,
Щоб кров отруєна була.

Щоби відродження духовне,
Національне, рідне, кровне
Підживлював московський гній,
І з покоління в покоління
Козацький стовбур і коріння
Підточував імперський змій.

А в думці був нащадок лютий,
Мовляв: '... ті козаки забуті,
бо з шведом йшли проти царя".
Але... хто предків забуває,
Той сам себе вже проклинає
При світлі нинішнього дня.

В полтавській битві розбрат гніву
Вже відійшов у древність сиву.
Не шабля, слово було зло,
А ми уже свідомі досить
І нас майбутня доля просить
Піднятись вверх, не йти на дно.

Небесний простір правду знає,
І в довгім часі зберігає,
 Не всім доступний правди світ.
Господня кара - перст правдивий,
Як люд, неначе юродивий,
 Вогонь в серцях змінив на лід.

А я в молитві, в покаянні,
Ще в доранковому світанні
 Прошу небесного Творця
На вхід недовгий, на хвилини,
Задля святої України
 Зиркнути в книгу Забуття.

Тілесним там закритий доступ,
Готовий вмерти з голокосту,
 Так правди хочеться мені,
Не пожалію, не покаюсь,
Якщо я істини дізнаюсь
 Про ті безповоротні дні.

Я українець і ніколи
Я не покину серцем поле,
 Де воля згублена колись.
Душа і думка там блукає,
Над полем Господа благас
 І проситься в небесну вись.

А піді мною, Боже милий,
Змішалися військові сили
У куряві із-під копит.
Хто впав, того не помічають,
Напівживих в траву вминають,
Ослаб в руках сталевий щит.

А в другий день після неділі
Ненависть, кров і рани в тілі
Вже без молитви і без фан
По-азіатськи. грізним валом
Царські полки, немов оралом,
Перевернули шведський стан.

І бій по фронту не тактичний,
Петро вчинив хід не привичний -
Степних, беззбройних калмиків
Погнав на стрій редутний з криком,
А вслід за табуном великим
Муштрованих по трупах вів.

Розтоптані копитом фланги
Добили вимуштрові ранги,
Скрізь трупом встелена земля...
Петро радів від "перемоги",
Не витягав із стремен ноги,
Крутив вуздечкою коня.

Вже більшість у полон піддалась.
Сміліші насмерть захищались,
 В неволі бути - це ганьба.
Король і гетьман в степ подались
І від погоні озирались
 Аж до могутнього Дніпра.

І врізнобіч по всій окрузі
Розбіглись недруги і друзі,
 А цар салют шалений б'є,
Тут шведи, голови схиливши,
Знамена, зброю положивши,
 Клянуть в душі ім'я своє.

Цар так у захваті взгордився,
Аж злегка шведам поклонився,
 Столи накрити повелів,
Щоби вином їх частувати,
Поранених підлікувати,
 Добром стелив жорстокий гнів.

Та козаків в полоні мало,
Їх більшість землю обіймало
Холодним тілом без душі.
Та на ту горстку невелику
Цар скоса кинув погляд дико,
 Як звір, що лань не додушив.

І на полтавськiм цiм просторi
Продовжилось пекельне горе -
 Хмiльний москаль забаву мав,
Щоб досита задовiльнитись,
На козаках рiшив помститись -
 Колеса, диби майстрував.

Одним - як фiнiш перемоги,
Другим - для страху i тривоги,
 Щоб бачив свiт кулак вiйни.
І з дня на день ведуть на муки,
Трiщать кiстки, ламають руки,
 Живцем рвуть тiло на шматки.

А стогiн хвилями котився,
І з барабанним звуком злився
 Мазепинцiв останнiй шлях.
І палiївцi завмирили,
Так цар велiв, спостерiгали,
 Щоб на вiки втiлився страх.

О Альфа битви i Омега,
Невже це Ви по волi Бога
 Туманом чорним в свiтлий день,
Щоб воля впала на колiна
І йшов козак той до загину
 Пiд свiв анафемних пiсень?

Я все те бачу, розумію,
Але втручатися не смію,
 В минуле слово не дійде,
Зате в майбутнє голос лине,
Почують діти України
 І слово Правди ще зійде.

Щоб Україна була в славі,
Пора створити у Полтаві
 Належну пам'ять козакам,
Відкрити шлях майбутній долі,
А страх імперської неволі
 Віддати згубленим вікам.

* * *

Ох, козаки Ви,
 козаки...
Взяли мене
 в полон роки,
Минулий час
 мене поглинув,
А може...
 я тоді загинув?
Тепер воскрес?
 І бачу знов?
А може...
 наступив на кров
Свою?
 В тім полі?
 І тривога
Мене взяла...
 і ця дорога
Мені знайома?
 Дух воскрес?
Я ж там,
 витаю до небес
І знов
 на землю опускаюсь
І все те бачу,
 і караюсь...
Я Волі,
 як і Ви
 хотів,

Там,
 серед вас,
 своїх братів...
Я всіх Вас
 добре пам'ятаю
І з Вами
 знову розмовляю.
Нас так багато,
 всі ми тут.
Давайте разом
 скинем блуд.
Розкажем правду,
 як було,
Яке окутало нас зло,
Що
 Без могильними
 ми стали...
Але...
 ми Волю захищали,
Але...
 нас в пам'яті нема,
Зійшли з арени
 і дарма,
Що поле
 кровію полите...
Тепер ячмінь,
 люцерна,
 жито

З неправди
в правду пророста.
Але...
але...
нема хреста...
Збирайтесь,
браття,
поговорим,
Ось тут,
над цим
зеленим полем...
Бо стан душевний
у тривозі,
Ми йшли
по зоряній дорозі
В безмісячну
червневу ніч
І відстань
майже в триста років
Скривалась
облудом мороків
Про козаків,
Мазепу, Січ...

* * *

Ось знову день, немає спеки,
Я від "побиванки" далеко.
Я тілом тут, думками там,
Веду поемну цю розмову,
Щоб не вернулось горе знову,
Роблю стереотипу злам.

Оцінку дасть читач розумний,
А не поспішний і бездумний,
Що пригнітив себе в низах.
Чи той, хто вірить, що для нього
В тарілці принесуть від Бога
Свободу, хліб і сіль за страх!

Оцінку першу дам я нині,
Щоби на користь Україні
Шукав майбутній мій читач
В своєму серці волелюба,
А не робив хреста із дуба,
Його робив нам "царь-палач".

На три століття Україну
Розп'яв в полтавську оту днину,
Орлом печінку розбивав.
Та хрест його прогнів, струхлявів,
І з ним впаде хвалебна "слава"
В могилу ту, що нам копав.

Впаде, повірте, бо немає
Тим виправдань, хто зневажає
Других під гнітом своїх влад,
Брехнею, страхом гнав в неволю,
Підступно, зрадництвом крав волю,
Палив свої мости назад.

Розплати час - це воля неба
І волю цю здійснити треба,
Ти чуєш, українцю мій!?
Відчуй себе в своїй гордині,
Будь вільним в рідній Україні
Вставай і стань в духовний стрій.

Не може вмерти Україна,
Не має права йти до згину
В свідомості своїх доброт,
За терпеливість, працю щирю
Ще є у нас могутні крила -
Це Ти і Я, а ми - народ.

Це ми - далекі їх нащадки,
Вони тоді не мали й гадки,
Що єдність рвуть для ланцюгів,
З котрих москаль кайдани правив,
Щоб українець його(!) славив
Покірним поглядом рабів.

Питання всім, пряме, відкрите -
Тарас питав: "чиї ми діти?"
Свободолюбних козаків?
Чи тих, що піддалися зазнобі
І майже триста літ у злобі
До України мають гнів?

І не шанують рідну мову,
Покірно служать чужослову
І самозванцю "старшобрат".
Під їхні шлягери вульгарні,
Що витворялись в буцегарні,
Де лексиконом - грубий мат.

Тому очиститися треба,
Над нами чисте, світле небо,
Для нас немає там пільми.
А звідти нам щодня, щоночі
Гетьманські і козацькі очі
В свідомість дивляться: "хто ми?"

Вони там всі вже об'єдналися,
Бо триста літ за нас карались
(Ісус один за людство вмер).
За них молитва - єдність наша,
У Божій волі - Правди Чаша,
В котрій живемо ми тепер.

Тому мазепинцями будьмо,
Історій правду не забудьмо.
 А для нащадків у майбуть
Змінити треба панораму,
Чужинське все піддати зламу,
 І не жаліючи нічуть.

Сам Бог дає нам Правду в руки,
Щоби і предки і онуки
 Дійшли одних порозумінь.
Я це відчув, бо я те бачив,
Таку дав Бог мені удачу,
 Щоби я світлом скинув тінь.

ЕПІЛОГ

З тих пір минуло днів немало,
Думки роїлись, серце рвали,
Тривожно бились в глибині,
Багато мав розмов безмовних
При зустрічі братів безкровних,
Їх душі бачились мені.

Вони мене там не цурались,
Багато в чому зізнавались.
А я лише пером водив,
Блукаючи по тому полі,
Шукав себе і згубу волі,
Я волю теж тоді любив.

Не знаю, правда, чи неправда
Писав я легко, а чи вправно -
Судити Вам, а не мені,
Я з тих глибин до Вас звертаюсь,
Я жив колись, з тих пір караюсь
У трьохсотлітньому житті.

Брати і сестри! Українці!
Прошу, не будьте поодинці.
Беріть вуздечку і сідло,
А наші коні, наша зброя -
Це мужність серця, спрага волі,
І Слово з ними заодно!

Богдан СКРОБУТ

ЗГУБА ВОЛІ

(поема)

Упорядкування:
Огнєва Людмила

Ілюстрації:
Довгич Стефанія

Оригінал-макет та верстка:
Огнєва Людмила

Видано на кошти, зібрані прихильниками ПОЕТА.

Підписано до друку . Формат
Ум.друк.арк. . Друк лазерний. Зам. № .Наклад
100 прим.

Віддруковано у друкарні "Норд Комп'ютер" на
цифрових лазерних видавничих комплексах Rank Xerox
DocuTech 135 і DocuColor 2060.

Україна, м. Донецьк, 83003, вул. Разенкова, 6,
Тел.: (062) 389-73-82, 389-73-86

